

Motion till riksdagen 2011/12:So4

av **Lena Hallengren m.fl. (S)**
med anledning av skr. 2011/12:23

Riksrevisionens rapport om samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att starta en försöksverksamhet med samordnare i enlighet med Riksrevisionens förslag.

Riksrevisionens förslag

Riksrevisionens granskningsrapport *Samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning – ett (o)lösligt problem* (RiR 2011:17) behandlar frågan om offentliga aktörers samordning av stöden till barn och unga med funktionsnedsättning kan göras mer effektiv inom ramen för de medel som satsas på området. Med stöd avses stöd som ges av landstingen, d.v.s. habilitering, rehabilitering, hjälpmedel, sjukvård samt tolktjänster. Vidare avses stöd som ges av kommunerna, d.v.s. insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), insatser enligt socialtjänstlagen, kommunala insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen, resurser i skola och förskola, hjälpmedel i skolan och färdtjänst, samt de statliga stöden vårdbidrag, assistansersättning, bilstöd och tillfällig föräldrapenning.

Utgångspunkten för granskningen är att de offentliga aktörer som stöder barn och unga med funktionsnedsättning ska samverka och samordna sig så att de unga och deras familjer ska kunna ha ett så normalt liv som möjligt. I Riksrevisionens granskning redovisas att många satsningar sker men att aktörerna fortfarande har samverkansproblem. Föräldrarna bär fortfarande ett tungt samordningsansvar. Riksrevisionen pekar i rapporten också på att det behövs kompletterande åtgärder och att godtyckliga beslut och bedömningar är ett problem som måste åtgärdas.

Fel! Okänt namn på

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att starta en försöksverksamhet med samordnare. Deras uppgift ska vara att underlätta samverkan mellan offentliga aktörer i syfte att förbättra samordningen av stödet för familjer med barn med funktionsnedsättning. Utvärderingen bör kunna utgöra underlag för beslut om att i framtiden eventuellt permanenta verksamheten och sprida den nationellt. Vidare föreslår Riksrevisionen att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter och andra relevanta aktörer ta fram och löpande uppdatera en nationell guide som innehåller övergripande information om de stöd som barn med funktionsnedsättning kan få samt vilka huvudmän som ansvarar för respektive stöd. Regeringen bör också ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Försäkringskassan ta fram en vägledning som ska tjäna som diskussionsunderlag och beslutsstöd då begreppet normalt föräldraansvar används i bedömningarna av rätt till stöd och insatser. Riksrevisionen anser också att Socialstyrelsen inom ramen för sin tillsyn bör granska att avtal mellan offentliga huvudmän och privata utförare innehåller villkor om samverkan.

Regeringens förslag

Regeringen redovisar i skrivelsen att man avser att påbörja ett internt arbete som syftar till att fördjupa analysen av stöd och samordning av insatser till barn och unga med funktionsnedsättning. Vidare avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samråd med Statens folkhälsoinstitut ta fram och löpande uppdatera en nationell guide med information om de stöd som barn med funktionsnedsättning kan få samt vilka huvudmän som ansvarar för respektive stöd.

Regeringen kommer också att ge Barnombudsmannen i uppdrag att inhämta åsikter och erfarenheter från barn och unga med funktionsnedsättning i syfte att på ett metodiskt sätt undersöka och sammanställa hur barn och unga med funktionsnedsättning upplever sin situation och det stöd de får. Vidare avser regeringen att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2012 genomföra en tematisk analys av levnadsvillkoren för unga med funktionsnedsättning, bl.a. när det gäller utbildning, fritidsverksamheter, föreningsliv och arbetsmarknad. Regeringen redovisar även ett antal pågående eller nyligen avslutade uppdrag, initiativ och åtgärder som på sikt kan förbättra situationen. När det gäller Riksrevisionens synpunkt att uttrycket "normalt föräldraansvar" tolkas på olika sätt av olika offentliga aktörer så framhåller regeringen att det sedan 1 januari 2011 tillkommit en ny bestämmelse i socialförsäkringsbalken som klargör att det som ska beaktas är det hjälpbehov som ligger utöver vad en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Det är för tidigt att bedöma vilka effekter detta tydliggörande får för rättstillämpningen.

Vårt förslag

De åtgärder regeringen föreslår har vi inget att erinra emot. Vi stöder dessa förslag. Vi tror dock inte att de föreslagna åtgärderna kommer att vara tillräckliga för att lösa problemen. Mot denna bakgrund föreslår vi att en försöksverksamhet med samordnare startar i enlighet med Riksrevisionens förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Samordnarnas uppgift ska vara att underlätta samverkan mellan aktörer i syfte att förbättra samordningen av stödet för familjer med barn med funktionsnedsättning. Vi har under flera år i olika sammanhang framfört liknande förslag (koordinatorer). Behovet av bättre samordning är väl känt och har påtalats under ett antal år. Problemet är av en sådan omfattning att det ibland omöjliggör ett normalt deltagande i arbetslivet för föräldrarna till barn med funktionsnedsättning. En undersökning från RBU, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, visar att föräldrar till barn med funktionsnedsättning i genomsnitt har kontakt med 17 olika personer och instanser kring sitt barns funktionsnedsättning och olika stödinsatser. Detta är ineffektivt och dåligt både för samhället och för de berörda barnen och ungdomarna och deras föräldrar.

Riksrevisionen redovisar i sin granskning att mångfalden av huvudmän och aktörer försvårar samverkan och bidrar till problem och förvirring hos alla inblandade. Ingen har heller en helhetsbild över individens situation och det saknas tillgång till aktuell och heltäckande information om vilka stöd som finns och vilken huvudman som ansvarar för respektive stöd. Föräldrar och berörda offentliga aktörer uppger att det inte finns någon samordning av stödinsatserna till barn med funktionsnedsättning på ett sätt som underlättar för berörda familjer. Följden blir att samordningsansvaret ligger hos föräldrarna, vilket enligt Riksrevisionen kan vara en bidragande orsak till att de är sjukskrivna i större utsträckning och har svårare än andra föräldrar att hävda sig på arbetsmarknaden.

Riksrevisionens mätningar visar att ungefär 20 procent av den tid som föräldrarna lägger ned på kontakter med myndigheter och på att försöka komma till rätta med samordningssvårigheter klaras av med hjälp av tillfällig föräldrapenning. Cirka 55 procent av tiden klaras med ledighet från jobbet eller genom att man arbetar deltid. Resterande 25 procent tas från tid som annars kunde ha ägnats åt omvårdnad och fritidsaktiviteter.

Riksrevisionen redovisar i sin granskningsrapport ganska omfattande beräkningar på den samhällsekonomiska nyttan av samordnare. Riksrevisionen pekar sammanfattningsvis på att de samhällsekonomiska effekter som kan uppstå om särskilda samordnare inrättas är av olika slag:

- ? Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning kan i högre utsträckning delta i arbetslivet.
- ? Berörda föräldrar får dessutom ökad fritid, vilket höjer livskvaliteten för dem och för deras barn.
- ? Ansvariga aktörer inom stat, kommun och landsting avlastas dubbelarbete, vilket frigör resurser.

Fel! Okänt namn på

Samordnarna måste finansieras, vilket tar skatteintäkter i anspråk. De beräkningar Riksrevisionen låtit göra (och som redovisas i granskningsrapporten) visar att det – trots försiktiga antaganden – sannolikt är samhällsekonomiskt lönsamt att inrätta särskilda samordnare. Skulle man kvantifiera värdet av ökad livskvalitet för berörda familjer och tidsvinster för ansvariga aktörer, pekar resultatet av allt att döma än mer i den riktningen.

Mot denna bakgrund finns det enligt vår uppfattning anledning att starta en försöksverksamhet med samordnare. Om Riksrevisionens slutsatser visar sig stämma är det en social investering som alla tjänar på. Det handlar om att dessa barn och ungdomar ska få så goda utvecklingsmöjligheter som möjligt. Det handlar också om att underlätta föräldrarnas vardag så att de kan delta i arbetslivet som andra grupper, idag får de ägna enormt mycket tid åt att samordna det stöd deras barn har rätt till. En bättre samordning stöder arbetslinjen och underlättar människors vardag.

Stockholm den 31 oktober 2011

Lena Hallengren (S)

Christer Engelhardt (S)

Lennart Axelsson (S)

Gunnar Sandberg (S)

Ann Arleklo (S)

Catharina Bråkenhielm (S)

Teres Lindberg (S)